

sectional classes in recreational gymnastics for students of technical specialties was developed, which included several periods of classes: preparatory, training, improvement. The methodology was created in such a way that a wide range of different means of modern health gymnastics were used in each individual health gymnastics class, which would have a positive effect on the physical fitness of students.

In order to experimentally verify the author's methodology, testing of the development level of physical qualities of students of technical specialties was conducted. The research results showed that the implementation of our methodology of conducting sectional classes on recreational types of gymnastics, had a positive effect on the indicators of the development of girls' physical qualities in the experimental group, in contrast to the control group. We observed the greatest increase in physical fitness indicators in the development of flexibility, strength and endurance.

So, we developed a methodology of conducting sectional classes on recreational gymnastics for students of technical specialties, which included a wide range of various means of modern recreational gymnastics, which had a positive effect on the physical fitness of students.

We see the prospects for further scientific research in the development of a methodology for conducting sectional classes on recreational types of gymnastics with students of pedagogical specialties.

Key words: *physical education, student youth, recreational gymnastics, sectional classes, methodology, physical fitness, technical specialties, cyclical exercises.*

УДК 378

Анна Дученко

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ORCID ID 0000-0002-1677-9675

DOI 10.24139/2312-5993/2023.01/054-061

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Проблема підготовки кваліфікованих та мотивованих майбутніх учителів англійської мови постає особливо важливою у зв'язку з впровадженням глобалізації та фокусом на важливість знання іноземної мови у сучасній діловій та особистій комунікації. Проведено аналіз результатів емпіричного дослідження, серед методів якого наведено спостереження, опитування, інтерв'ю. Відзначимо, що застосування підібраних та розроблених методів у процесі перевірки ефективності технології формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів англійської мови в лінгвістичному університеті під час проведення педагогічної практики отримали позитивний відгук з боку академічної групи, викладача-куратора, методиста, адже були організовані відповідно до індивідуальних особливостей студентів з умовою взаємного контакту між сторонами освітнього процесу та за допомогою вдалої педагогічної комунікації.

Ключові поняття: *професійно-педагогічна культура, мотивація, знання, вміння, здобувачі освіти, індивідуальні особливості.*

Постановка проблеми. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття» в контексті підготовки нового покоління

науковців й освітян щодо реформування системи вищої освіти обумовлена принципами гуманізації, індивідуалізації, демократизації та етнізації освітнього процесу. Вирішення чого обумовлено творчим підходом педагогів, які мають достатній рівень сформованості професійно-педагогічної культури.

Теоретичний аналіз наукових праць (С. Вітвицької, В. Гриньової, І. Зязюна, О. Мудрик, Н. Сегеди, О. Рудницької, Ю. Смаковського, Л. Пехота, О. Хоружої та ін.) свідчить, що нині доволі багато розроблено окремих аспектів з проблеми формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів англійської мови, проте відсутні дослідження особливості її впровадження та реалізації в закладах вищої освіти.

Метою статті є вивчення особливостей формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів англійської мови.

Сучасний майбутній вчитель повинен бути всебічно підготовленим до різних аспектів майбутньої роботи та демонструвати результати навчання – «знання, уміння, способи мислення, навички, погляди, цінності та інші особистісні якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити та виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів» (Волощук, 2012; Єрохін, Нікітін, Нікітіна, 2011).

Учитель XXI ст. проголошений у документах основних міжнародних організацій є носієм суспільних змін, а потенціал педагогів регламентується засадами, що забезпечують високу якість освіти та конкурентоспроможність на 9 світовому ринку праці. Необхідно знайти та впровадити новітні методи забезпечення нових рівнів якості професійної підготовки вчителя внаслідок процесу інтеграції національних систем освіти в європейський та світовий освітній простір. У нормативному документі України – Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті – наголошено на підготовці педагогічних працівників, сприянню їх професійному вдосконаленню як важливій умові модернізації освіти в країні (Єрохін, Нікітін, Нікітіна, 2011, с. 12).

У сучасних умовах освіта в Україні потребує врахування сучасних глобальних тенденцій, серед яких, як стверджує В. Кремень, «оновлення освітньої галузі: підготовка особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, сучасної європейської

цивілізації, орієнтується у реаліях і перспективах соціокультурного розвитку, готова до життя та діяльності у світі, що змінюється; формування кваліфікованих конкурентоспроможних кадрів, здатних до творчої праці, професійного зростання, опанування й упровадження інформаційнокомунікаційних та інших перспективних технологій тощо» (Єрохін, Нікітін, Нікітіна, 2011; Колосова, 2021).

Професійна діяльність учителя англійської мови серед інших освітніх спеціальностей має значну роль й визначається значущістю для розвитку і становлення особистості учня. Згідно з нормативним і науковим підґрунтям підготовки вчителя іноземної мови в Україні, основними принципами є ступенева підготовка вчителя, її варіативність, професійна спрямованість, гуманізація навчання, міжпредметні зв'язки, індивідуально творчий підхід до студента (Гуревич, 1998; Іванова, 2016).

Енциклопедія сучасної України зазначає, що *культура* (від лат. cultura – обробка, догляд, від colo – вирощувати, обробляти землю) – прояв життя людини, що виражається у моделях поведінки, засобах і продуктах діяльності, зокрема ідеях, ідеалах, нормах та цінностях. В культурі відображаються особливості поведінки, світогляду, свідомості людини також і в певних сферах життя, зокрема суспільній. Згідно з чим варто вважати, що зокрема культура педагога має узгоджуватись з вимогами та потребами суспільства, виконувати соціально вагому роль, бути запорукою формування та розвитку світогляду майбутніх поколінь (Єрохін, Нікітін, Нікітіна, 2011; Колосова, 2021).

Під *професійно-педагогічною культурою* вслід за Р. Гуревичем розуміємо інтегральну якість особистості педагога, що є передумовою ефективної педагогічної діяльності, узагальненим показником професійної компетентності і метою професійного самовдосконалення (Гуревич, 1998, с. 7).

Складовою професійно-педагогічної культури педагогів варто вважати також і їхню обізнаність у засадах методики. Саме тому варто зазначити, що за Л. Колосовою «професійний розвиток вчителя англійської мови – це процес якісної зміни сукупності науково-методичних знань, умінь, навичок у сфері здійснення методичної діяльності, що призводить до творчої самореалізації методиста у професійній діяльності та підвищення результативності педагогічної роботи педагогів, а також особистісно-ділових якостей, креативності, мотиваційної сфери й ціннісних орієнтацій, які спрямовуються на позитивний розвиток методиста англійської мови» (Гуревич, 1998; Іванова, 2016).

Високий рівень професійно-педагогічної культури характеризує педагога за такими показниками:

- працює професійно, у постійних пошуках творчих шляхів розв'язання освітньо-виховних завдань;
- прагне до самовдосконалення шляхом самоосвіти;
- досягає позитивних результатів у навчально-виховному процесі;
- його творчість спрямована на поліпшення, удосконалення, а не на створення нових зразків педагогічної практики;
- видозмінює свою діяльність відповідно до професійних вимог;
- самореалізовується як професіонал, а не як представник педагогічної культури.

Таким чином, сучасне навчання та виховання активної та самостійної творчої особистості, конкурентоспроможної в умовах інформаційного суспільства вимагає від майбутнього педагога не лише інтерактивних вмінь, а також здатність самостійно здобувати знання, продумано будувати розклад, орієнтуватися в інформації та готувати себе до застосування цих технологій у майбутній професійній діяльності. Такий підхід зумовлює організацію педагогічної практики студентів, що сприяє формуванню мотиваційно-емоційного, пізнавального, діяльнісного та регулятивного структурно-критеріальних компонентів інтелектуальної культури майбутнього вчителя (Єрохін, Нікітін, Нікітіна, 2011; Іванова, 2016).

На початку педагогічної практики у першому семестрі 2022–2023 н. р. серед студентів академічної груп 1ФА та 1ФБ кафедри англійської філології Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського було проведено анкетування на рівень соціалізації в освітньому процесі та визначено основні характеристики й тенденції сприйняття студентами пропонованого навчального матеріалу за темою дослідження. Серед методів дослідження використано такі: *емпіричні* (опитування, спостереження, інтерв'ю зі студентами з метою встановлення динаміки у відношенні опитуваних, тести множинного вибору на онлайн-платформі Wordwall для визначення мотивації і сприйняття студентами матеріалу та методи математичної статистики для проведення статистичних обрахунків).

Опитування було забезпечено за допомогою інтернет-месенджеру Telegram, де респонденти в інтерактивній формі мали

змогу вибрати свої варіанти відповідей, а також запропонувати власні. Така форма проведення опитування є доволі комфортною, що й дозволило здійснити оцінку результатів анкетування. В опитуванні взяло участь 55 здобувачів освіти вищого закладу.

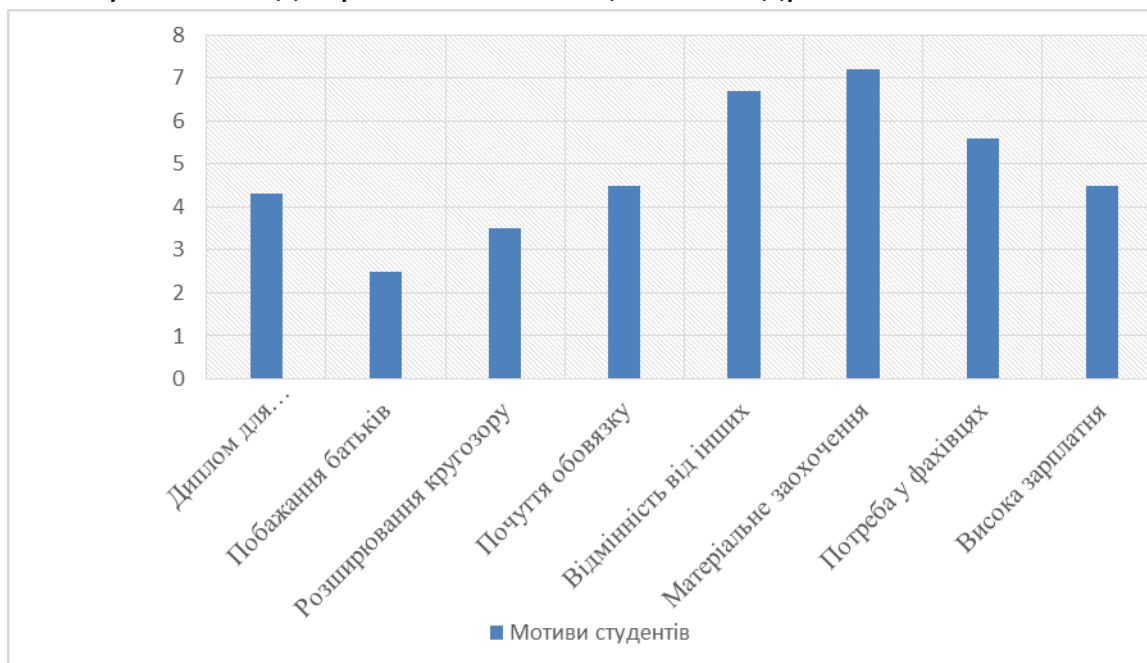

Рис. 1. Домінантні мотиви студентів щодо вступу до вищого закладу

Серед значущих мотивів (рис. 1) були відзначені такі як матеріальне заохочення (наявність стипендія), відмінність від однолітків, потреба у фахівцях, диплом для працевлаштування, а також почуття обов'язку отримання вищої освіти. Ніхто з опитуваних не відзначив саме мотив тиск із боку батьків, що свідчить про самостійність їх вибору професії. Чіткість розуміння власної позиції і вміння її відстоювати є показником цілісної особистості, яка в майбутньому зорганізує свої внутрішні якості в співвідношенні з професійними категоріями.

Загалом, здобувачі освіти задоволені власним результатом навчання (91,7%), однак все ж відзначається деяке небажання вчитися, проблеми зі здоров'ям, лінощі, робота, обсяг домашнього завдання і тиск з боку викладачів заважають досягати кращих результатів, що є перепорою для покращення свого рівня володіння англійською мовою щодо забезпечення належного рівня професійно-педагогічної культури майбутніх учителів.

Зовнішні та внутрішні чинники впливають на ставлення до навчання зокрема. До того ж його результат є важливою складовою формування відносин у групі. Постулати взаємонавчання, формування

дружньої атмосфери під час практичних занять та позааудиторної діяльності відзначають позитивний вплив на мотивацію студентів, їх самосвідомість, упередженість та ставлення до виконання поставлених занять та дотримання вимог. Варто зазначити, що дослідження причин певного результату студентів в навчанні передбачає краще розуміння умов та способів їх подолання. Саме тому, наступне запитання полягало в опитуванні, що можливо зробити для покращення навчальної діяльності (рис. 2).

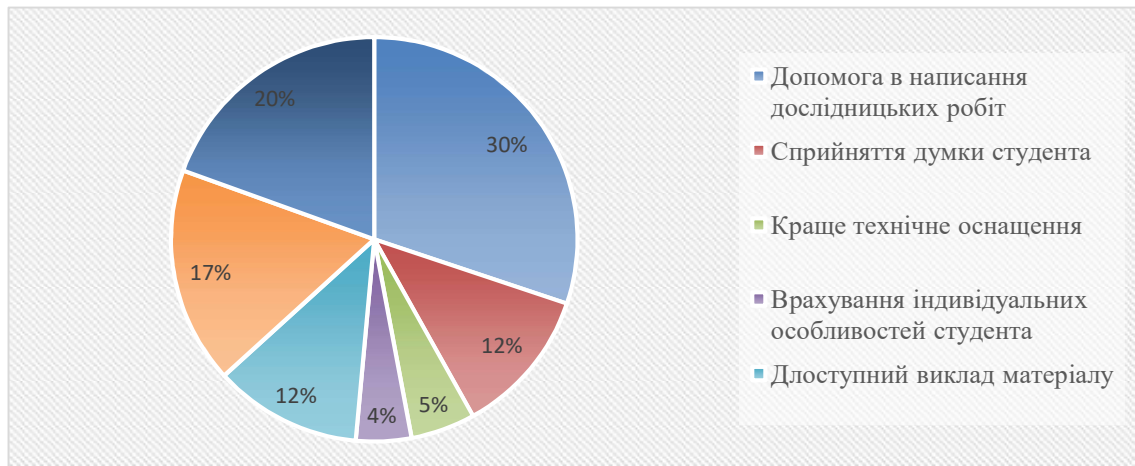

Рис. 2. Пропозиції студентів щодо покращення якості життя у ЗВО

Здобувачі освіти запевняють (рис. 2), що чуйність до пропозицій та цінність сприйняття власної думки домінують під час навчання. Ними відзначено, що в закладі освіти дуже важливо викладати матеріал доступно, а також заохочувати до підвищення мотивації для кращого засвоєння знань словами та підтримкою. Їм необхідна така спонукка й мотивація у написанні робіт різного дослідницького типу, кураторство та наставництво. У певному співвідношенні відзначено врахування індивідуальних особливостей кожного з них, краще технічне оснащення кафедри та краща технічна забезпеченість щодо ефективного застосування інтерактивних впроваджень. Невід'ємною складовою такого освітнього процесу також стали зовнішні умови (у вигляді забезпечення кращого матеріального становища та рівня життя тощо). Таке забезпечення сприятиме формуванню професійно-педагогічної культури майбутніх учителів англійської мови та можливістю застосування набутих вмінь, знань та навичок у професійній діяльності.

Таким чином, рівень розвитку студентів є доволі високим, всі учасники успішно взаємодіють між собою та спільно вирішують поставленні перед ними завдання. У реаліях сьогоденного життя

студенти мають можливість спілкуватись лише за допомогою соціальних мереж та месенджерів, що в свою чергу виключає особистий контакт, проте доброзичливість, ввічливість та готовність допомогти створюють позитивну атмосферу. На мою думку, учасникам академічної групи варто запровадити більше внутрішніх традицій, бути більш активними у вирішенні питань різного характеру. До того ж, під час проведення занять доцільніше було б частіше використовувати роботу у групах та парах. Складання психолого-педагогічної характеристики колективу академічної групи дозволило проаналізувати відносини між студентами, їхні спільні цілі, мотиви, що в свою чергу дозволило підібрати найкращі методи та прийоми для роботи у групах та парах.

Висновок. Встановлено, що підвищення рівня культури спілкування в студентів за допомогою впровадження цікавих і логічно побудованих занять обумовлено пропонованими темами монологів, а також підбором завдань щодо покращення професійно-педагогічної культури та старання формування відповідного англійського говору студентів. Для кожного заняття було використано активний вокабуляр і побудову речення в контексті підбору синонімів і асоціювали їх з різними картинками чи подіями. Цей метод відповідно впливав на швидше запам'ятовування активного вокабуляру. Перегляд тематичних відеороликів та фільмів сприяв побудові правильного вживання різних фразових дієслів та ідіом замість звичайних слів, що сприяло можливості поглибити знання на тему «small talk» й додало мотивації рухатися в цьому ж напрямку далі.

У подальших перспективах вбачаємо можливість вивчення змістових технологій формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів англійської мови в контексті лінгвістичного забезпечення знань і вмінь студентів у дистанційному форматі організації освітнього процесу вищого закладу.

ЛІТЕРАТУРА

Волощук, А. М. (2012). Особливості формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови під час педагогічної практики в початковій школі. В І. В. Самойлюкевич (ред.). *Перспективи раннього навчання іноземних мов в Україні та за кордоном*. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, сс. 172–181 (Voloshchuk, A. M. (2012). Peculiarities of the formation of professional competence of the future foreign language teacher during pedagogical practice in primary school. In I. V. Samoilukevich (ed.). *Prospects of early learning of foreign languages in Ukraine and abroad*. Zhytomyr: Publishing House of the Ivan Franko State University, pp. 172–181).

- Гуревич, Р. С. (1998). *Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах*. К.: Вища школа (Gurevich, R. S. (1998). *Theoretical and methodological foundations of the organization of training in vocational and technical institutions*. K.: Higher school).
- Ерохін, С. А., Нікітін, Ю. В., Нікітіна, І. В. (2011). Концепція професійної мотивації студентів як фактора конкурентності на ринку праці. *Науковий юридичний журнал*, 1(1). Частина II, 20–27 (Yerokhin, S. A., Nikitin, Y. V., Nikitina, I. V. (2011). The concept of professional motivation of students as a factor of competitiveness in the labor market. *Scientific Legal Journal*, 1(1). Part II, 20–27).
- Іванова, Н. (2016). Мотивація фахівця до професійної діяльності: поняття, зміст та функції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*, 1, 21–24 (Ivanova, N. (2016). Motivation of a specialist for professional activity: concept, content and functions. *Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Military Special Sciences*, 1, 21–24).
- Колосова, Л. М. (2021). Проблеми управління професійним розвитком методиста науково-методичної установи в теорії та практиці. *Вісник післядипломної освіти*, 19 – 25 (Kolossova, L. M. (2021). Problems of managing the professional development of a methodologist of a scientific and methodical institution in theory and practice. *Bulletin of postgraduate education*, 19 – 25).
- Кучерявий, О. Г. (2019). Феномен професійно-педагогічної культури: аспект терміносистеми її теорії у цілісному вимірі. *Вісник національного університету Чернігівський колегіум імені Т.Г.Шевченка*, 1 (157), 81–86 (Kucheryavy, O. G. (2019). The phenomenon of professional and pedagogical culture: the aspect of the terminological system of its theory in a holistic dimension. *Bulletin of T.G. Shevchenko National University of Chernihiv Collegium*, 1 (157), 81–86).

SUMMARY

Duchenko Anna. Features of the formation of professional and pedagogical culture of future english teachers.

The problem of training qualified and motivated future teachers of the English language becomes especially important in connection with the introduction of globalization and the focus on the importance of knowledge of a foreign language in modern business and personal communication. An analysis of the results of an empirical study was carried out, the methods of which include observation, surveys, and interviews. It should be noted that the application of the selected and developed methods in the process of checking the effectiveness of the technology for the formation of the professional and pedagogical culture of future teachers of English at the Linguistic University during pedagogical practice received positive feedback from the academic group, the teacher-curator, the methodologist, because they were organized according to individual characteristics of students with the condition of mutual contact between the parties of the educational process and with the help of successful pedagogical communication.

Key concepts: professional and pedagogical culture, motivation, knowledge, skills, education seekers, individual characteristics.